

Asia: VN/14998/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi tupakkaverosta annetun lain ja valmisteverotuslain 72 §:n muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Syöpäjärjestöt kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto otsikossa mainitusta esityksestä.

Sähkösavukeneiteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden veronkorotus

Esityksessä ehdotetaan sähkösavukeneiteiden ja savuttomien nikotiinituotteiden tupakkaveron korottamista keskimäärin 37 prosentilla. Verotus on tutkitusti yksi tehokkaimmista keinoista ehkäistä nuorten tupakka- ja nikotiinituotteiden käytön aloitusta sekä vähentää kulutusta. Hintojen nousu ohjaa käyttöä pois terveydelle haitallisista tuotteista ja tukee sekä tupakkalain että WHO:n tupakkapuitesopimuksen (FCTC) tavoitteita.

WHO:n FCTC:n artiklan 6 ohjeistuksen mukaan kaikkia tupakkatuotteita tulisi verottaa johdonmukaisesti ja riittävän korkealla tasolla kulutuksen vähentämiseksi. Tehokas verotus on yksi kustannusvaikuttavimmista keinoista vähentää käyttöä, ehkäistä nuorten nikotiinituotteiden käytön aloitusta ja pienentää yhteiskunnalle aiheutuvia kustannuksia. Ohjeistus myös korostaa, että verotuksen tulee kattaa kaikki tuotteet, joilla on merkittävä terveyshaitta ja jotka voivat toimia korvaavina tuotteina, jotta hinnan perusteella tapahtuva siirtyminen haitallisesta tuotteesta toiseen estetään. Ehdotetut veronkorotukset ovat linjassa näiden kansainvälisten suositusten kanssa ja tukevat Suomen tavoitetta nikotiinituotteiden käytön loppumisesta vuoteen 2030 mennessä.

Nikotiinipusseissa veron osuus hinnasta on tällä hetkellä vain 30 %, mikä on selvästi matalampi kuin perinteisillä tupakkatuotteilla. Nikotiinipussien käyttö on yleisempää nuorissa ikäluokissa, ja käyttö

jakautuu tupakointia tasaisemmin eri koulutusryhmiin, jolloin veronkorotusten terveyshyödyt kohdentuvat myös laajasti väestön eri osiin. Veronkorotus yhdenmukaistaa eri nikotiinituotteiden verotusta ja vähentää niiden kulutusta.

Syöpäjärjestöt kannattaa esitettyjä veronkorotuksia sekä niiden säännöllisiä korotuksia jatkossa.

Vahvat ja nikotiinittomat sähkösavukeneesteet

Syöpäjärjestöt kannattaa esitystä laajentaa tupakkavero koskemaan myös yli 20 mg/ml nikotiinia sisältäviä sähkösavukeneesteitä. Nykyinen tilanne, jossa vahvat nesteet jäävät verotuksen ulkopuolelle, on verotuksellisesti ja valvonnallisesti epäjohtonmukainen. Se johtaa tilanteisiin, jossa vahvojen nesteiden salakuljetuksesta seuraa lievempi rangaistus kuin miedomprien nesteiden salakuljetuksesta. Veronalaisuus parantaisi muun muassa tullivalvontaa.

Syöpäjärjestöt kannattaa myös nikotiinittomien sähkösavukkeiden veronalaisuutta koskevan sääntelyn täsmentämistä. Nikotiinittomat nesteet voivat ylläpitää tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöön liittyviä tottumuksia ja toimia nuorilla sisäänheittotuotteina nikotiinipitoisiin tuotteisiin. Tutkimusten mukaan myös nikotiinittomat sähkösavukeneesteet voivat sisältää runsaasti terveydelle haitallisia ainesosia, kuten raskasmetalleja. Yhdenmukainen verotus tukee tupakkalain tavoitetta vähentää kaikkien tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä.

Matkustajatuonnin rajoittaminen

Esitys rajoittaa nuuskan ja savuttomien nikotiinituotteiden (nikotiinipussien) verottoman matkustajatuonnin 1000 grammaan. Nikotiinipusseille tämä määrä on nikotiinipitoisuudeltaan noin 80-kertainen verrattuna savukkeiden sallittuun matkustajatuontiin, jos käytetään elokuusta 2025 alkaen sallittua enimmäispitoisuutta 16,6 mg.

Syöpäjärjestöt katsoo, että esitetty raja on liian korkea ja kannustaa suurten määrien maahantuontiin. Syöpäjärjestöt ehdottaa, että nikotiinipussien, nuuskan, purutupakan ja nenänuuskan henkilökohtainen matkustajatuontiraja asetetaan 100 tai korkeintaan 200 grammaan kalenterivuorokaudessa, jolloin raja olisi sama kuin Ruotsissa. Tämä olisi huomattavasti yhdenmukaisempi muiden tupakka- ja nikotiinituotteiden sääntelyn kanssa ja vähentäisi merkittävästi väärinkäytön mahdollisuuksia.

Vaikka 200 grammaa nikotiinipusseja (400 pussia) sisältäisi yhä noin 33 kertaa enemmän nikotiinia kuin savukkeiden ja nikotiinipitoisten sähkösavukkeiden sallittu matkustajatuontimäärä, raja olisi huomattavasti lähempänä tupakkalain yleistä linjaa kuin nyt esitetty 1000 grammaa.

Nuuskan osalta Syöpäjärjestöt kannattaa tupakka- ja nikotiinipolitiikan kehittämistyöryhmän ehdotusta nuuskan matkustajatuonnin kieltämisestä.

EU:n tupakkaverodirektiivi

Euroopan unioni valmistelee parhaillaan tupakkaverodirektiivin uudistusta, jonka tavoitteena on harmonisoida verotusta ja nostaa vähimmäisverotasoja myös uusille nikotiinituotteille. Tämä merkitsisi verotuksen kiristymistä ja hintaerojen kaventumista useissa jäsenmaissa, esimerkiksi Ruotsissa ja Virossa, ja on arvioitu, että uudistus nostaisi myös Ruotsissa nuuskan ja nikotiinipussien hintaa.

Muita huomioita

Veronkorotukset ja matkustajatuonnin rajoitukset ovat tehokkaita ja välittömästi vaikuttavia keinoja vähentää nikotiinituotteiden kulutusta ja ehkäistä nuorten käytön aloitusta. Syöpäjärjestöt katsoo, että esitys vahvistaa kansallista veropolitiikkaa, tukee EU:n ja WHO:n tavoitteita nikotiinituotteiden käytön vähentämiseksi ja vähentää hintaeroista johtuvaa rajakauppaa. Veronkorotukset ovat tehokas, välittömästi vaikuttava toimenpide, joka suojaa erityisesti lapsia ja nuoria nikotiiniriippuvuudelta.

Edellä mainittujen toimenpiteiden lisäksi Syöpäjärjestöt katsoo, että tupakka- ja nikotiinituotteiden ikärajan nostaminen 20 vuoteen sekä tunnusomaisten makuaineiden kieltäminen näistä tuotteista olisivat tarpeellisia toimenpiteitä.

Syöpäjärjestöt muistuttaa myös, että WHO:n tupakkapuitesopimus velvoittaa meitä tehokkaasiin toimiin nykyisten ja tulevien sukupolvien suojaamiseksi tupakalta ja nikotiiniriippuvuudelta. Puitesopimuksen artiklan 5.3 mukaan tupakkateollisuuden intressit eivät saa vaikuttaa tupakka- ja nikotiinituotteiden käyttöä koskevaan julkisen vallan toimintaan.

Hartonen Sarianne
Syöpäjärjestöt